

Ivan Prskalo
Josip Babin

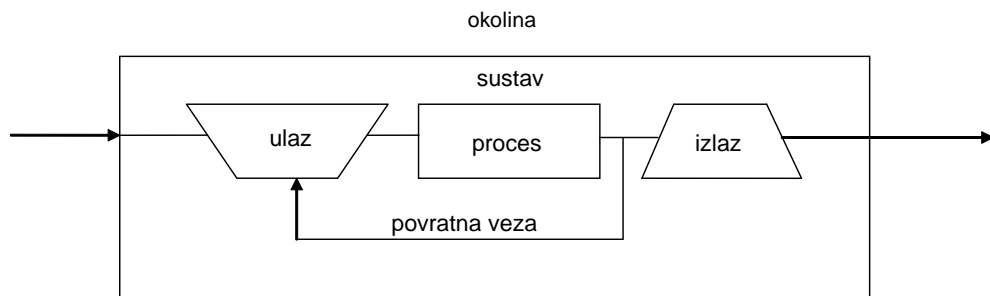
INDIVIDUALIZACIJA RADA U PODRUČJU EDUKACIJE

1. UVOD

Suvremena koncepcija upravljanja procesom vježbanja kao uostalom cjelokupnog odgojno-obrazovnog procesa nezamisliva je bez poštivanja principa individualizacije. Naime, uspjeh u svakoj ljudskoj djelatnosti, a posebice u onima koje se odnose na rad s ljudima, ovisi o tome koliko su zadovoljene njihove autentične potrebe, interesi i želje (Findak, 1999.). Povijesno gledano, pedesetih godina dvadesetog stoljeća nastojanja prevladavanja dogmatskih postavki tadašnje sovjetske pedagogije imaju svoju reperkusiju i u stavu prema individualizaciji uviđajući dogmatičnost stava da je interes zajednice ujedno i interes pojedinca (Maleš i Mužić, 1987.). Početkom šezdesetih godina dvadesetog stoljeća individualizacija kao „didaktički princip” postaje sastavni dio udžbenika i priručnika didaktike (Maleš i Mužić, 1987.). Individualizacija postaje i značajan pokretač kurikularne reforme kojom bi trebalo rasteretiti programe od nebitnih informacija, zamijeniti ih sadržajima bolje transferne vrijednosti, a metode poučavanja osuvremeniti postupcima koji omogućuju veći stupanj individualizacije. Time će se povećati kvaliteta obrazovanosti svih učenika uključujući i nadarene, ali i one s teškoćama u učenju (Pastuović, 2001.). Individualizacija kurikuluma zahtijeva uvid u snagu i slabost pojedinca, u njegovu trenutačnu razinu znanja u području koje se individualizira (Hosticka, 1972.). Dunn i sur. (1994.) ističu identifikaciju individualnog načina učenja. U kineziološkoj edukaciji koja podrazumijeva transformaciju antropološkog statusa uz istodobno podizanje razine motoričke i teorijske informiranosti te razine motoričkih postignuća individualizacija postaje jedini mogući put. Individualizacija - maksimalno približavanje programa tjelesnog vježbanja individualnim obilježjima nekog subjekta s unaprijed definiranim ciljevima postaje nezamisliva bez poznavanja antropološkog statusa (Findak, 1999.) – bitne odrednice individue i polazištem individualiziranog rada. Ovdje se žele dati odgovori na pitanja o primjeni nekih pokazatelja individualiziranog rada u kineziološkoj edukaciji kako bi se osigurala njegova perspektiva u svim razinama odgoja i obrazovanja. Jasno je da upravo kineziološka edukacija treba imati najveće učinke na cjelokupnu populaciju, jer prati ljudsko biće od predškolske do visokoškolske dobi (Prskalo i Babin, 2006.) te predstavlja najmasovnije primijenjeno područje kineziologije, ima najveće izazove i ograničenja u primjeni individualiziranog rada, ali ujedno i najveću odgovornost za stanje nacije u užem i populacije u širem smislu.

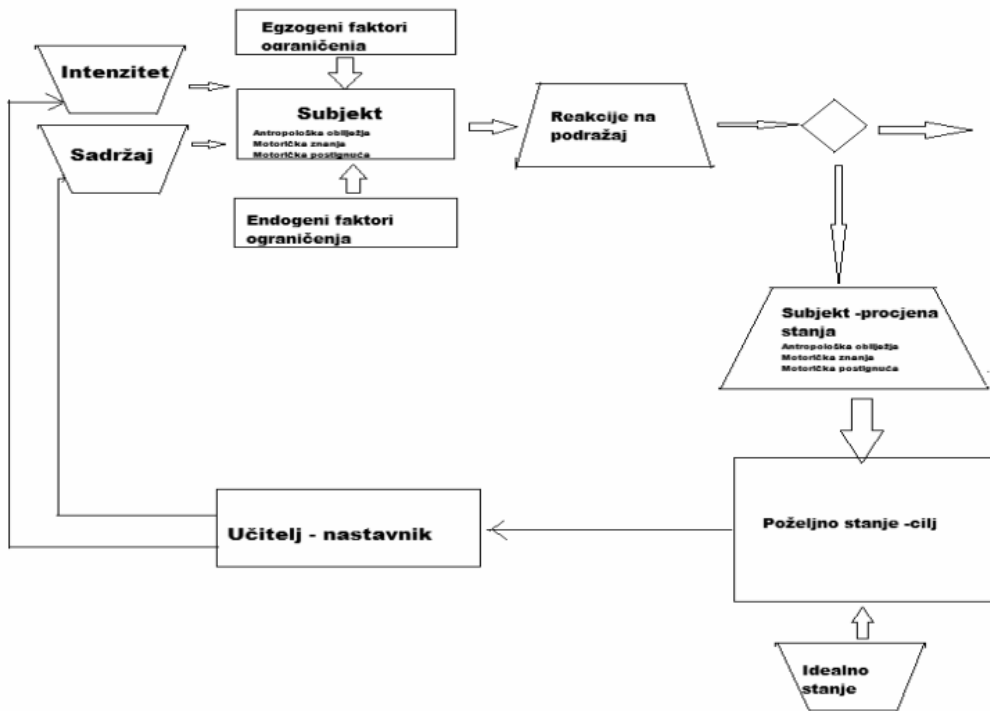
1.1. Individualizacija rada u edukaciji kao informacijski sustav

Informacijski je sustav formalni dio komunikacijskog sustava određene funkcionalne cjeline, a sastoji se od skupine ljudi i strojeva koji obrađuju informacije i/ili se njima koriste i stupaju u međusobne komunikacijske veze radi realizacije ciljeva (modificirano prema Šimović, 2009.). Svaki informacijski sustav može se prikazati s četiri osnovna elementa (ulazi, izlazi, proces transformacije i povratna veza) (Slika 1.) (Šimović, 2009.).

Slika 1. Pojednostavljeni prikaz informacijskog sustava (Šimović, 2009.)

U ovisnosti o odnosima između ulaza i izlaza u nekom informacijskom sustavu razlikujemo upravljani sustav ($ulaz > izlaz$), neutralni sustav ($ulaz = izlaz$) i upravljački sustav ($ulaz < izlaz$) (Šimović, 2009.). Kineziološka paradigma procesa vježbanja kao upravljačkog sustava (Mraković, 1977.) nezaobilazna je u definiranju individualiziranog rada, a definicija programiranja procesa vježbanja kao metodološko metodičkog postupka utvrđivanja i primjene energetske-informatičkih ulaza i kontrole njihovih izlaza za poznato stanje subjekta i unaprijed definirane ciljeve (Mraković, 1987.) čini proces programiranja neodvojiv od procesa individualizacije. Individualizacija rada u edukaciji prikazana je kao informacijski sustav slikom 2. Subjekt definiran stanjem antropoloških obilježja, razinom motoričkih znanja i postignuća čijih je proces transformacije podložan ograničavajućim čimbenicima. Proces utvrđivanja trenutačnog stanja preduvjet je definiranja cilja procesa vježbanja na koje također utječu faktori ograničenja koji se moraju uzeti u obzir. Individualizirani proces rada podrazumijeva uzimanje u obzir prije svega antropološkog statusa odnosno varijabli koje su podložne promjenama, a načelo mjerljivost nalaže mogućnost valorizacije tih promjena.

Slika 2. Individualizacija rada u edukaciji kao informacijski sustav

2. CILJ

Cilj je istraživanja utvrditi pretpostavke i status individualizacije rada u edukaciji na svim obrazovnim razinama od predškolske do visokoškolske dobi te na osnovi dobivenih pokazatelja u okviru znanstvene paradigme kineziološke metodike i supstratne znanosti kineziologije projicirati perspektivu daljnjeg procesa individualizacije rada u edukaciji.

2.1. Hipoteze

- H1 Kadrovi odgovorni za individualizaciju rada prema pokazateljima najvećeg broja pokazatelja individualizacije rada, provode individualizaciju na svim dobnim razinama.
- H2 Kadrovi odgovorni za individualizaciju rada poznaju pojam individualizacije i znaju ga definirati.

3. METODE

Istraživanje je provedeno na uzorku od ukupno 220 odgojitelja, učitelja i kineziologa za koje je konstruiran anonimni anketni upitnik mješovitog tipa ciljano konstruiran za ovo istraživanje (Badrić i Prskalo). Osim općih podataka postavljena su pitanja vezana za dijagnostiku antropološkog statusa, svrstavanje djece, učenika i studenata u homogenizirane odjele i postavljanju diferenciranih zadataka za svaki odjel, materijalne uvjete rada, primjenu različite opreme koja težinom, oblikom i visinom najbolje odgovara subjektu, zadavanje određenih zadataka izvan nastave, broju subjekata s kojima se radi te uključenosti istih u ostale organizacijske oblike rada te pitanje vezano za poznavanje pojma individualizacija rada.

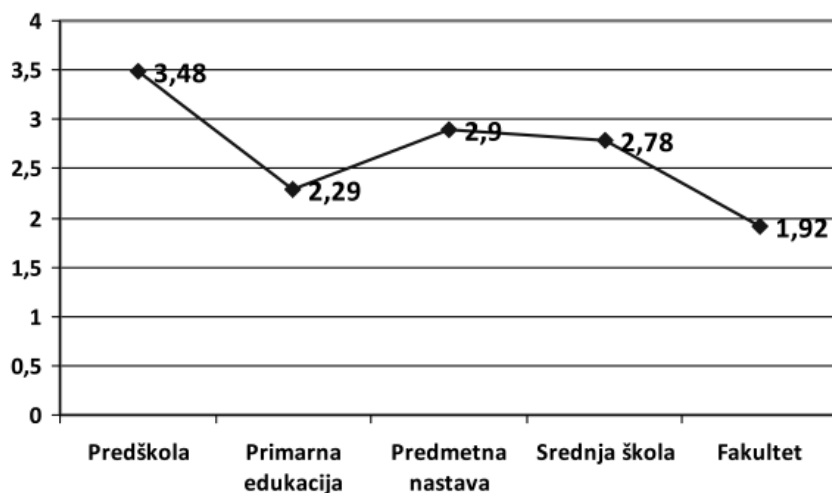
Rezultati su obrađeni metodama deskriptivne statistike, a značajnost razlika prosječnih odgovora između subuzoraka potvrđena je „U” testom zbog nenormalnosti distribucije, a razlika postotaka frekvencija odgovora u nominalnim skalama „t” testom koristeći program Statistica 8.

4. REZULTATI I RASPRAVA

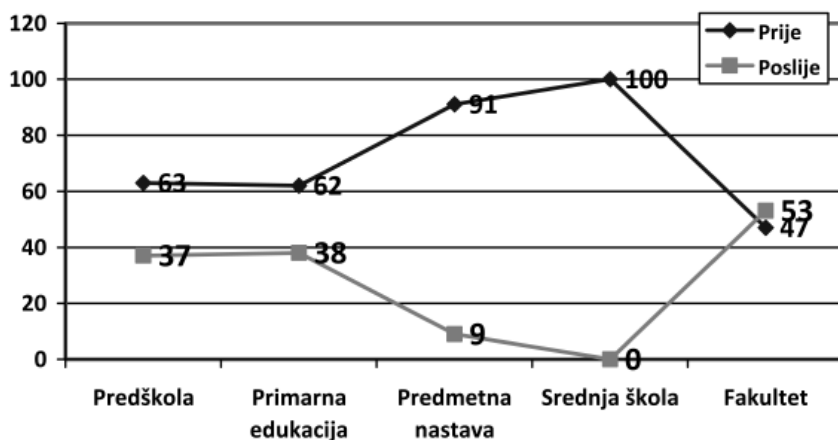
4.1. Uvid u antropološki status kao faktor individualizacije

Antropološki status je polazište individualizacije budući je individualizacija po definiciji - maksimalno približavanje programa tjelesnog vježbanja individualnim obilježjima nekog subjekta s unaprijed definiranim ciljevima (Findak, 1999.). Slikom 3. prikazane su frekvencije odgovora na pitanje koliko puta su provjeravana antropološka obilježja u posljednjih godinu dana te vremenu provjere u vezi s izradom programa rada za odgojitelje, učitelje i kineziologe (Slika 4.). Kako se vidi prema Slici 3. odgojitelji najviše provjeravaju antropološka obilježja što je i razumljivo s obzirom na količinu podražaja koju imaju na raspolaganju, naime broj metodskih jedinica u predškoli je 5, sati tjelesne i zdravstvene kulture u primarnoj edukaciji 3 (1., 2., 3. razred), odnosno 2 (4. razred) koliko je u svim ostalim odgojno-obrazovnim razinama. „U” test je potvrdio značajnost razlike između učestalosti provjeravanja antropoloških obilježja odgojitelja u odnosu na učitelje i kineziologe ($p = 0,0000$), nije potvrđena značajna razlika između učitelja i profesora kineziologije ($p = 0,7514$).

Uvidom u rezultate najviše preskočenih odgovora o provjeri antropoloških obilježja kao preduvjeta programiranja imaju kineziolozi u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture na fakultetima gdje samo 47% nastavnika provodi provjeravanje prije programiranja što remeti kompletan proces programiranja rada u bilo kojem primijenjenom području kineziologije. Međutim „t” test razlike postotka ne pokazuje značajne razlike između kineziologa, učitelja i odgojitelja.

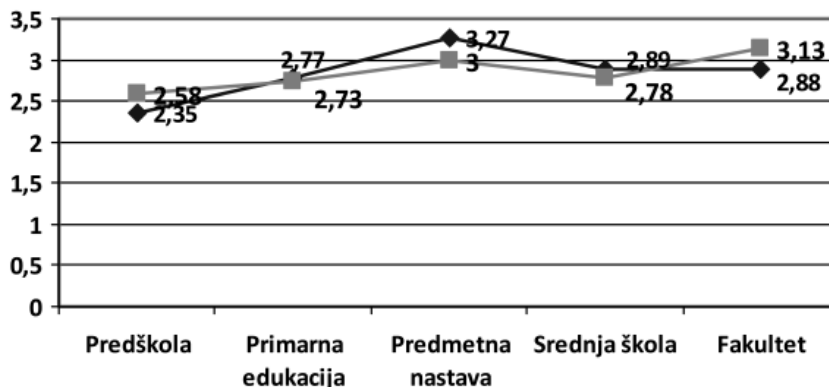
Slika 3. Broj provjera antropoloških obilježja u prethodnoj godini po odgojno-obrazovnim razinama

Slika 4. Postotak provjere antropoloških obilježja u prethodnoj godini u odnosu na programiranje rada

4.2. Svrstavanje subjekata u homogenizirana odjeljenja i diferencirane zadaće unutar njih kao čimbenik individualizacije

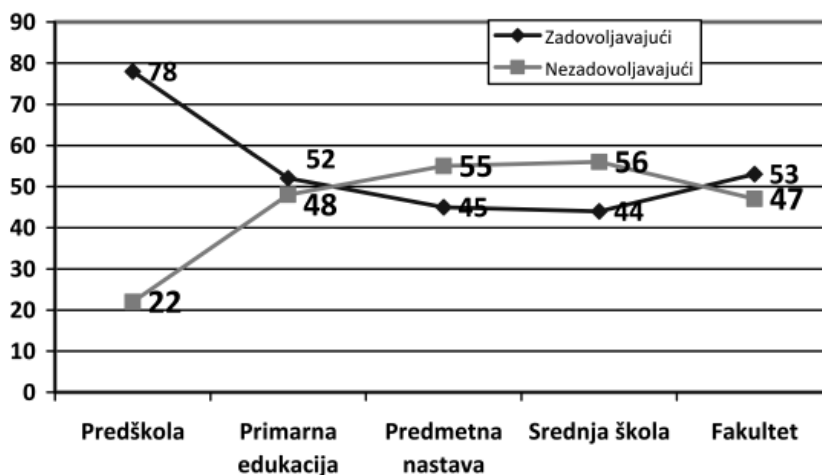
Na pitanje o učestalosti svrstavanju djece, učenika i studenata u homogenizirana odjeljenja u posljednjih 60 dana te postavljanje diferenciranih zadaća za svako homogenizirano odjeljenje posebno dobiveni su odgovori kako je prikazano Slikom 5. Kako pokazuje „U” test, prema svrstavanju u homogenizirana odjeljenja odgojitelji se značajno razlikuju od učitelja i kineziologa ($p = 0,0396$ i $p = 0,0188$) dok između učitelja i kineziologa nema statistički značajne razlike ($p = 0,4836$). Međutim, generalno rezultati su loši jer su anketirani odgojitelji, učitelji i profesori u prosjeku samo tri puta u 60 dana svrstavali djecu, učenike i studente u homogenizirana odjeljenja, odgojitelji su 2 puta postavljali diferencirane zadaće različitim homogeniziranim skupinama, a učitelji i kineziolozi samo 3 puta. Između postavljanja diferenciranih zadaća „U” testom nije utvrđena značajna razlika između odgojitelja, učitelja i kineziologa.

Slika 5. Frekvencija uključivanja subjekata u homogenizirana odjeljenja

4.3. Materijalni uvjeti rada i njihova prilagodba subjektu kao čimbenik individualizacije

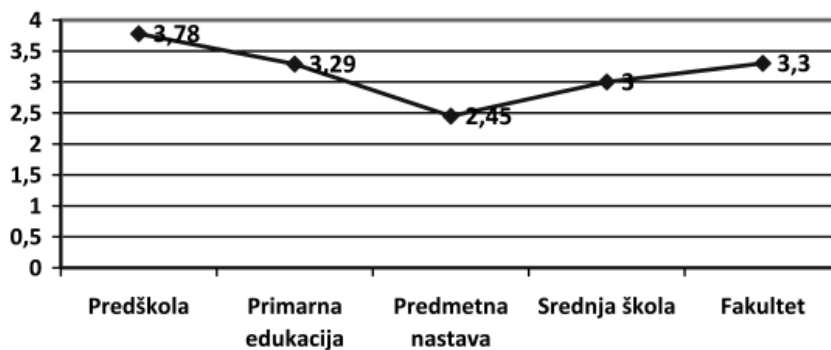
Na pitanje: „Dopuštaju li materijalni uvjeti rada u ustanovi u kojoj radite primjenjivanje različitih sredstava, sprave i pomagala koje po težini, obliku i visini najbolje odgovaraju pojedinom učeniku/djetetu/studentu?”, dobiveni su odgovori kako je prikazano na Slici 6. „T” testom razlike postotaka su potvrđene značajne razlike procjene materijalnih uvjeta rada u funkciji individualizacije, između odgojitelja i kineziologa ($p = 0,0026$) te odgojitelja i učitelja koji uvjete rada procjenjuju najlošijima ($p = 0,0004$), dok ne postoje potvrđene razlike između učitelja i kineziologa ($p = 0,9160$).

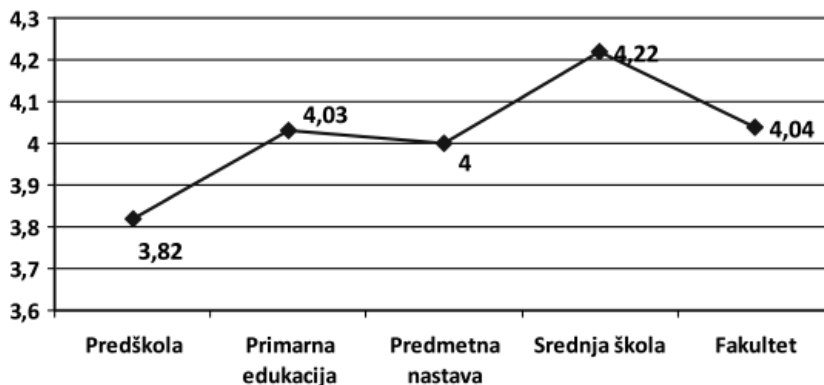
Slika 6. Postotak procjene materijalnih uvjeta rada u funkciji individualizacije

Predškolski odgojitelji i nastavnici na fakultetima najviše primjenjuju različite sprave prilagođene antropološkom statusu subjekata (Slika 7.), a značajne razlike su potvrđene između sve tri osnovne podskupine (odgojitelji, učitelji i profesori kineziologije izuzevši razliku učitelja i kineziologa koja nije bila statistički značajna ($p = 0,4203$). Nastavnici u srednjim školama dali su najveći značaj materijalnim uvjetima rada (Slika 8.), ali najviša ocjena je označavala tvrdnju da su vrlo važni. „U” testom su utvrđene statistički značajne razlike između učitelja i odgojitelja ($p = 0,0348$), kineziologa i odgojitelja ($p = 0,0453$), ali ne između učitelja i kineziologa ($p = 0,6509$).

Stanje u kojem, zbog loše opremljenosti, škola gubi konkurentnost prema drugim izvanškolskim čimbenicima ograničava realizaciju nastavnih i izvannastavnih organizacijskih oblika rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području, a može biti uzrokom relativno male uključenosti djece u izvannastavne kineziološke aktivnosti od 24% u odnosu na izvanškolske gdje je uključeno 64% učenika mlađe školske dobi (Prskalo, 2007.).

Slika 7. Učestalost primjene različitih sredstava, sprava i pomagala primjeran težinom, oblikom i visinom najbolje odgovaraju pojedincu, po odgojno-obrazovnim razinama

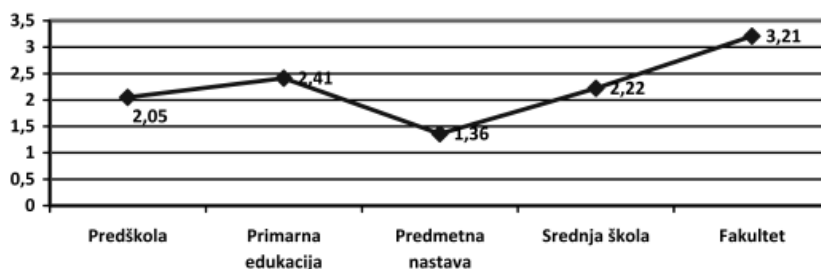
Slika 8. Stav o značaju materijalnih uvjeta za provedbu individualizacije rada

4.4. Dodatne zadaće i uključenost u druge organizacijske oblike rada kao čimbenik individualizacije

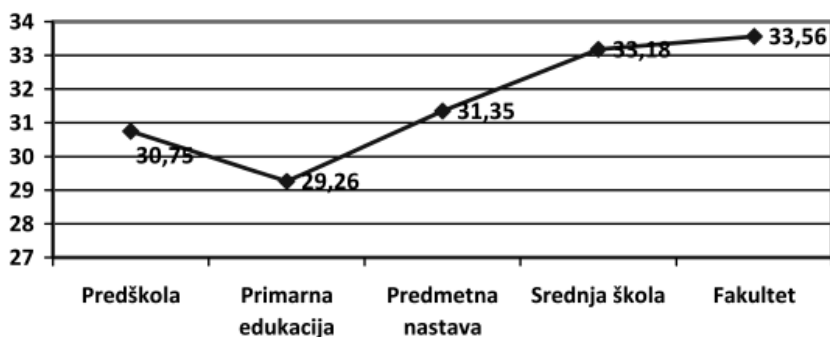
Ispitanici su odgovorili i na pitanje o davanju dodatnih zadaća izvan osnovnog programa tjelesne i zdravstvene kulture (Slika 9.). Nastavnici na sveučilištu su dali najveći značaj dodatnim zadaćama (Slika 8.), ali najviša ocjena je označavala tvrdnju da su u posljednjih 60 dana to činili 2 puta, a ostali prosječno jednom. „U” testom su utvrđene statistički značajne razlike između učitelja i odgojitelja ($p = 0,0365$), kineziologa i odgojitelja ($p = 0,0480$), ali ne između učitelja i kineziologa ($p = 0,7588$). Iako između uključenosti u druge organizacijske oblike rada nema značajnih razlika najviše su studenti uključeni u neke druge oblike rada koji su značajan faktor zadovoljenja njihovih autentičnih potreba i individualizacije.

Upravo uključivanje u različite organizacijske oblike rada predstavlja putokaz k racionalizaciji korištenja slobodnog vremena. Suvremeni uvjeti života, utječu i na porast različitih poremećaja čija je dobna granica sve niža čak i u djece predškolske dobi. Iz inozemnih iskustava je evidentno da kratkoročni zdravstveni programi nemaju značajniji utjecaj na pretilost i prevenciju kroničnih bolesti dok se tjelesna aktivnost dokazuje u prevenciji i redukciji pretilosti (Flynn i sur., 2006.). Korisno provođenje slobodnog vremena u nekoj kineziološkoj aktivnosti može kompenzirati mnoge negativne posljedice suvremene civilizacije. Sveprisutna akceleracija ne rezultira harmoničnim povećanjem mase nego u pravilu balastne mase. Poznato je da je tjelovježba značajna u prevenciji i korekciji gojaznosti, hiperlipidemije i niza ostalih čimbenika opasnosti za razvoj bolesti srca i žilnog sustava (Mišigoj-Duraković i sur. 2003.). Tjelesna aktivnost predstavlja također značajnu mjeru prevencije u nastanku pretilosti, ali i niza drugih zdravstvenih poremećaja (Bouchard i Després, 1995.). Istraživanje Horgana (2005.) pokazuje da 39% dječaka i 58% djevojčica u dobi od 7. do 18. godine ne ostvaruje preporučenu razinu tjelesnog vježbanja od najmanje jednog sata dnevno.

Zasigurno, prostor u kome se uz svekoliko opterećenje djeteta može povećati količina kretanja i samim tim utjecaj na ukupnost ljudskih osobina i zdravlja kao prvog cilja svakog humanistički usmjerenog odgojno-obrazovnog procesa jest prostor slobodnog vremena. Teško je pretpostaviti da se navika koja nije stečena tijekom formalnog obrazovanja može naknadno stjecati tako učinkovito kao u mlađim dobnim skupinama.

Slika 9. Zadavanje dodatnih zadataka u subuzorcima definiranim temeljem razine odgojno-obrazovnog rada

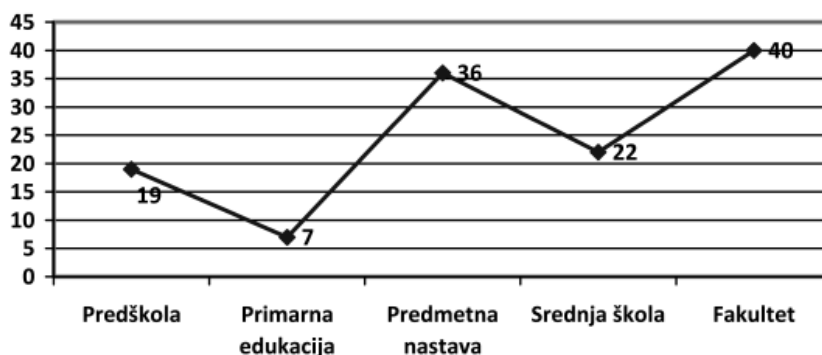

Slika 10. Postotak uključenosti djece, učenika i studenata u druge organizacijske oblike rada u subzorcima definiranim temeljem razine odgojno-obrazovnog rada

4.5. Edukacija kadrova i individualizacija

Stručni kadrovi za rad u ovom području školuju se na kineziološkim i učiteljskim fakultetima pri čemu su učitelji i kineziolozi kadrovi s visokom stručnom spremom, a odgojitelji s višom. Trenutačno na učiteljskim učilištima kadrovi se školuju za zvanje magistra primarnog obrazovanja, odgojitelji u najvećem broju za stručnog prvostupnika odgojitelja predškolske djece, a na kineziološkim fakultetima za zvanje magistra kineziologije. U okviru ankete postavljen im je zadatak da definiraju individualizaciju tjelesnog vježbanja. Rezultati su prikazani Slikom 11. Kineziolozi su najtočnije odgovorili na postavljeno pitanje sa samo 40% točnih odgovora, a učitelji razredne nastave su imali samo 7% točnih odgovora rezultati „t” testa su pokazali značajne razlike između podskupina odgojitelja i učitelja ($p = 0,0000$) odgojitelja i kineziologa ($p = 0,0281$) te učitelja i kineziologa ($p = 0,0004$).

Prihvaćena činjenica da kineziološka edukacija treba imati najveće učinke na cjelokupnu populaciju, jer prati ljudsko biće od predškolske do visokoškolske dobi (Prskalo i Babin, 2006.) nameće ovom primijenjenom području višu razinu odgovornosti. Strukturne sastavnice kvalitete predstavljene izobrazbom nastavnika, kako inicijalnom tako i kontinuiranom, normativnim ishodištima njihova rada te procesne komponente predstavljene usklađenošću cilja sa sadržajem rada, metodičkim organizacijskim oblicima rada, metodama rada, interakcijom stručnjaka i sudionika, nastavnim ozračjem i dr., (Findak, Neljak, 2006.), nezaobilazne su u detektiranju stanja kao temelja razvojne perspektive.

Slika 11. Postotak točnih odgovora u definiciji individualizacije prema stupnju razine odgojno-obrazovnog rada

Sustavni problem koji se postavlja pred edukaciju je i nadzor, pa osim inicijalnog i kontinuiranog obrazovanja koje može posebice u predškolskom odgoju i primarnoj edukaciji ovisiti o „ukusu” čelnika županijskih stručnih vijeća, poseban problem je pitanje odgovarajućeg stručnog nadzora posebice u ove dvije iznimno osjetljive dobne grupacije.

5. PERSPEKTIVA INDIVIDUALIZACIJE U KINEZIOLOŠKOJ EDUKACIJI

Analiza podataka dobivenih istraživanjem mora imati prognostički karakter. Prvi uvjet individualizacije je uvid u stanje antropoloških obilježja što se može isključivo egzaktnim dijagnostičkim postupcima utemeljenim na znanstvenim istraživanjima. Bez dijagnoze stanja nemoguće je prilagoditi program vježbanja obilježjima subjekta te definirati njegovo poželjno stanje – cilj vježbanja. Dijagnoza provedena kroz periodične provjere je uvjet i eventualne korekcije programa ukoliko se za tim pokaže potreba. Kako je kineziološka edukacija najmasovnije primijenjeno područje, a masovnost je upravo suprotnost individualizaciji rješenje je u poštivanju individualnih obilježja kroz zahtjevnije i složenije metodičke organizacijske oblike rada, tamo gdje su primjereni i koji doprinose intenzifikaciji i optimalizaciji nastavnog procesa (Bavčević i sur., 2006.), te posebice kroz homogeniziranje skupina i postavljanjem diferenciranih zadaća kako po skupinama tako i unutar same skupine. Da bi se to ostvarilo potrebna je kontinuirana edukacija stručnjaka, ali i odgovarajući nadzor posebice u predškolskom odgoju i primarnoj edukaciji gdje nadzor kineziološke edukacije ne provode stručnjaci – kineziolozi, a sadržaj kontinuirane edukacije najčešće ne dotiče ovo područje rada.

Tjelesno i zdravstveno odgojno-obrazovno područje koje ima za cilj podmiriti biopsihosocijalne motive za kretanjem, osjetljivo je na materijalne uvjete rada u koje ubrajamo prostore, opremu i sredstva za rad (Findak, 1999.). Oni predstavljaju karakterističnu točku vježbanja i paradigmu kvalitete rada (Prskalo i Babin 2006.), bitan su, ali ne i presudan čimbenik koji bi po sebi bio dovoljan. Bez određenih sredstava, opreme i rada u neodgovarajućim uvjetima nema jamstva za uspješan rad. Kao vanjski ograničavajući čimbenik uvjeti rada nisu pod utjecajem nastavnika, ali su pokazatelj društvenog interesa za ovo područje, bez obzira radi li se o globalnom ili krajnje lokalnom interesu. U vremenu koje slijedi i vrlo izglednoj konkurenciji u obliku privatnih institucija na svim razinama obrazovanja, potrebno je inzistirati na pedagoškom standardu i u onom dijelu koji se odnosi na prostorne i materijalne uvjete. Dobivanje ili uskraćivanje dopusnice za djelovanje trebalo bi biti uvjetovano i spomenutim čimbenicima. Odgovor na lošu opremljenost škola mogu i moraju dati stručnjaci racionalnim korištenjem prostora, sredstava i opreme te podizanjem kvalitete i kvantitete rada prije svega povećavajući efektivno vrijeme tjelesnog vježbanja, jer je broj sati u nastavi posebno, ali i u izvannastavnim aktivnostima ograničen. Iskorištenost prostora za vježbanje povezana je s racionalnom upotrebom sprava i rekvizita te u konačnici s motoričkom efikasnošću organizacijskih oblika rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području.

Uvjeti života koje nameće 21. stoljeće zahtijevaju prilagodbu obrazovnih institucija, ali i institucija koje pripremaju njihove kadrove. U tom procesu učiteljski i nastavnički fakulteti nisu jedni drugom konkurencija, sveučilišna razina i jednog i drugog studija, mogućnost vertikale do najviše obrazovne i znanstvene razine doktorata znanosti, što je u skladu s preporukom Opće uprave za obrazovanje i kulturu Europske komisije, koja u načelima za osposobljenost i kvalifikaciju učitelja, preporučuje mogućnost poslijediplomskog studija učitelja do najviše razine (2004.), otvara mogućnost sveučilišne i međusveučilišne suradnje. Ova suradnja omogućuje dodatno osposobljavanje studenata kroz vertikalnu prohodnost i izbor kolegija koji se slušaju izvan matičnog fakulteta.

Ukupan proces kineziološke edukacije treba staviti pod objektivnu znanstvenu prizmu, a potvrđene hipoteze i zakonitosti koje slijede iz tog procesa trebaju postati obvezujući za sve čimbenike kineziološke edukacije pa i edukacije u najširem smislu te riječi. Naime, problemi do kojih znanost svakodnevno dolazi problemi su cijelog odgojno-obrazovnog sustava odnosno cijelog društva pa i civilizacije i samo sinergija svih čimbenika odgoja i obrazovanja može poboljšati stanje i osigurati optimalne odgovore okrenute budućnosti. U prilog tomu perspektiva edukacije nezamisliva je bez individualizacije.

6. ZAKLJUČAK

Na osnovi provedenog istraživanja, čiji je cilj utvrditi pretpostavke i status individualizacije rada u edukaciji na svim obrazovnim razinama od predškolske do visokoškolske dobi te na osnovi dobivenih pokazatelja u okviru znanstvene paradigme kineziološke metodike i supstratne znanosti kineziologije projicirati perspektivu daljnjeg procesa individualizacije rada u edukaciji, utvrđena je relativno dobra učestalost provjere antropoloških obilježja tijekom godine. Zabrinjava, međutim, provjeravanje prije programiranja rada koje ne provodi čak 53% nastavnika na sveučilišnoj razini. Kako je uvid u stanje antropoloških obilježja uvjet individualizacije rada, jasno je da je svaka sljedeća aktivnost znanstveno neutemeljena. Rezultati koji pokazuju svrstavanje subjekata u homogenizirane skupine su nezadovoljavajući. Prema pokazateljima, najzadovoljniji materijalnim uvjetima rada su odgojitelji u predškolskim ustanovama, a svi stručnjaci daju materijalnim uvjetima visoku ocjenu važnosti. Zadavanje dodatnih zadaća kao čimbenik individualizacije ne provodi se dovoljno, a generalna uključenost u druge organizacijske oblike rada se kreće oko 30% i nije zadovoljavajuća, pogotovu što su oni, između ostalog, bitan čimbenik stvaranja navike cjeloživotnog vježbanja kao pretpostavke pripremljenosti za suvremene uvjete života. Poznavanje samog pojma individualizacije u ovisnosti je o inicijalnoj edukaciji, ali se dovodi u vezu s kontinuiranim obrazovanjem kadrova i neodgovarajućim stručnim nadzorom za ovo područje. Na osnovi iznesenog postavljene afirmativne hipoteze se moraju odbaciti. Perspektiva individualizacije rada u kineziološkoj edukaciji temelji se na znanstveno utemeljenoj dijagnostici, poštivanju individualiteta kroz primjenu složenijih metodičkih organizacijskih oblika rada i svrstavanjem subjekata u homogenizirane skupine, kontinuiranu edukaciju i primjeren stručni nadzor te osiguranje materijalnih potreba obrazovnih institucija uz stalnu znanstvenu prizmu svih upravljanih procesa.

7. LITERATURA

1. Bavčević, T.; Babin, J.; Prskalo, I. (2006.). Complex group organizational forms - an optimizing factor in Physical education instruction. *Kinesiology*, 38 (1): 28 – 39.
2. Bouchard, C.; Després, J-P. (1995.). Physical activity and health: atherosclerotic, metabolic and hypertensive diseases. *Research quarterly for exercise and sport*. 66 (4): 268 – 275.
3. Dunn, R.S.; Dunn, K.J.; Perrin, J. (1994.). Teaching young children through their individual learning styles: practical approaches for grades K-2. Michigan, Allyn an Bacon.
4. Hosticka, A. (1972.). A program for individualising Elementary Mathematics instruction. U: *Individualized indtruction-programs and materials* (Ed.

- J.E.Duane). New Jersey, Educational technology publications Englewood Cliffs.
5. Findak, V. (1999). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Zagreb, Školska knjiga.
 6. Findak, V.; Neljak, B. (2006.). Kvaliteta rada u područjima edukacije, sporta i sportske rekreacije. U: Zbornik radova „15. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske” (ur. V. Findak) pp: 16 – 23. Rovinj, Hrvatski kineziološki savez.
 7. Flynn, M.A.T.; McNeil, D.A.; Maloff, B.; Mutsingwa, D.; Wu, M.; Ford, C.; Tough, S. C. (2006.). Reducing obesity and related chronic disease risk in children and youth: a synthesis of evidence with „best practice” recommendations. *Obesity Reviews*. 7 (Suppl. 1): 7 – 66.
 8. Horgan, G. (2005.). Healthier lifestyles series: 1. Exercise for children. *Journal of Family Health Care*. 15 (1): 15 – 7.
 9. Maleš, D.; Mužić, V. (1987.). Neke misli i mišljenja o ostvarivanju individualizacije u odgojno-obrazovnom procesu. *Istraživanja odgoja i obrazovanja*. 2 : 91 – 97.
 10. Mišigoj-Duraković, M.; Duraković, Z.; Ružić, L.; Findak, V.; Delija K. (2003.). Čimbenici opasnosti za razvoj bolesti srca i krvožilja u kineziologa. U. Zbornik radova 12. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske. Metode rada u području edukacije, sporta i sportske rekreacije (ur V. Findak). Rovinj, Hrvatski kineziološki savez.
 11. Mraković, M. (1977.). Uvod u sistematsku kineziologiju. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.
 12. Mraković, M. (1987.). Teorijski pristup programiranju transformacijskih procesa u području kineziologije. *Obrazovanje i rad*, 5 – 6.
 13. Pastuović, N. (2001.). Hrvatska u 21. stoljeću: Odgoj i obrazovanje - Bijeli dokument o hrvatskom obrazovanju. Zagreb, Ured za strategiju razvitka Republike Hrvatske.
 14. Prskalo, I.; Babin, J. (2006.). Kvaliteta rada u području edukacije. U: Zbornik radova „15. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske” (ur. V. Findak), pp: 26 – 34. Rovinj, Hrvatski kineziološki savez.
 15. Šimović, V. (2009.) Uvod u informacijske sustave. Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga.

Napomena: Prikazani rezultati proizašli su iz znanstvenog projekta (Kineziološka edukacija u predškolskom odgoju i primarnom obrazovanju), provedenog uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.